

„IS PAS VERWORVEN STADSSCHOON
GEDOEMD WEER TE VERDWIJNEN?“

Wie uit de Schoutenstraat komend loopt in de richting van de (voormalige) Korte Minrebroederstraat geniet in de verte al van den weidschen blik, welke hier na afbraak van de eene huizenrij van de Korte Minrebroederstraat en een deel der huizenrij aan de Ganzenmarkt verkregen is. Als men aan het einde van de Schoutenstraat gekomen is ziet men den statigen Domtoren al bijna in zijn volle lengte naast den forschen bouw van het nieuwe bijgebouw van het Stadhuis en dan langzamerhand begint men steeds meer onder de bekoring te komen van de schoonheid van dit plein, dat ik „Minrebroederplein“ zou willen noemen.

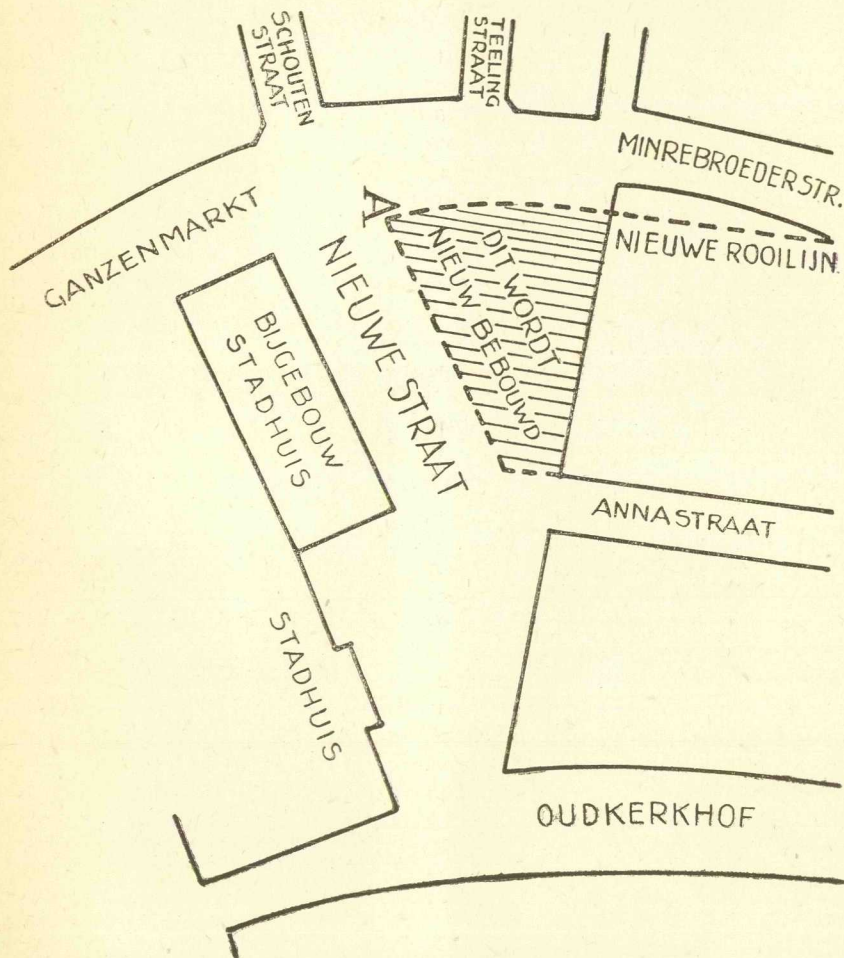
Vóór ons zien we dichtbij den achteringang van het Stadhuis den vertrouwden, ouden kastanjeboom staan op zijn versteend trottoireilandje, en links van ons valt het oog op een aardig groepje trapgevels.

Het meest daarvan treft het perceel No. 7, op den hoek van de Annastraat, dat een heel mooi voorbeeld is van een burgerhuis uit de 17e eeuw met zijn trapgevel, zijne gemetselde bogen met natuursteenen (zandsteenen?) sluitstukken boven de ramen, en natuursteenen banden over de breedte van den gevel, terwijl boven in den trapgevel in de Annastraat een in baksteen gemetselde klaverbladboog voorkomt. De top van dien gevel ontbreekt, schijnbaar, en de baksteenen gevel is aan beide zijden van het huis tot aan de eerste verdieping bedekt met een pleisterlaag, zoodat het perceel noodig gerestaureerd moet worden¹⁾. Naast dit perceel staat, in de Annastraat, perceel No. 1, naar mij voorkomt uit denzelfden tijd dateerend, met een gepleisterden trapgevel, dan volgen vanaf de Annastraat in de richting van de Ganzenmarkt de twee trapgevels (gepleisterd) van de huizen, welke bij de Brandweer in gebruik zijn; het kleinste van de twee heeft een engelenkopje (of iets dergelijks) in den top, het grootste heeft mooie ankers²⁾. Kijken we in de richting van de Ganzenmarkt dan zijn daar nog verschillende oude perceelen, welke het plein verfraaien, terwijl aan het einde van de Teelingstraat, waarop wij het gezicht hebben, het perceel Hoogt 2, dat voor restauratie is aangekocht, in alle bescheidenheid onze aandacht vraagt.

Komen we van de zijde van het Oudkerkhof, dan merken we op, dat we terstond bij het omgaan van den hoek van het Stadhuis het doorkijkje hebben tot in de Teelingstraat en dat rechts van ons een groep huizen staat, waarvan verschillende met eenige restauratie de oude sfeer zouden kunnen aanvullen. Het hoekhuis, met zijn hoogen topgevel, kan na ontpleistering nog een goed figuur maken³⁾.

Als we het plein zoo aan alle kanten bestudeerd hebben, ver-

heugen we ons al op de aanwinst daarvan met al zijne aantrekkelijkheden, door veel moeite en kosten in dit oude en nauwe stads-gedeelte verkregen. We hebben ons in het midden al een bassin in natuursteen, in aanpassenden stijl, gedacht, waarin het water

(Ontleend aan Gemeentebld 1939, nr. 66).

van een fontein sprankelend neervalt, en waar omheen een stukje kort geschoren gras en wat frissche bloemen kleur geven aan het geheel.

Het zou ook toepasselijk zijn in dit intieme hoekje van de stad, waar trouwkoetsjes en trouwstoeten een dagelijksch schouwspel zijn en de bloemetjes aan de zweep van de koetsiers het symbool zijn van ontluikend levensgeluk.

Tot dusver zijn er geen teekenen geweest, welke onzen droom hebben verstoord, en sinds jaren reeds ligt het plein daar zooals het was ontstaan door sloopershand. Slechts éénmaal is er eene verandering in zijn uiterlijk gekomen: toen de sleuven voor rijwielsalling, welke op het midden van het plein waren aangebracht — en het deden gelijken op een bot, welke gekerfd is vóór het bakken — naar het zijtrottoir zijn overgebracht.

En toch hangen er dreigende wolken boven dit plein! Als we opletten staat zijn lot op den grond in de steenen gegrift. De trottoirranden, welke daar zijn aangebracht geven duidelijk aan, dat het de bedoeling is, dat de rooilijn van de Minrebroederstraat wordt doorgetrokken tot een punt (dat ik A zal noemen) over de helft van den afstand van het hoekhuis Minrebroederstraat tot aan den hoek van het nieuwe bijgebouw van het Stadhuis, en vanaf dit punt A tot op de hoogte van de Annastraat is eene straat ge-projecteerd, welke evenwijdig loopt aan voornoemd bijgebouw. De as van die straat loopt, indien doorgetrokken, dwars door het hoekhuis Korte Minrebroederstraat—Oudkerkhof en ook ten deele door de daarvoor gelegen huizen aan de Korte Minrebroederstraat.

Ik heb wel hooren zeggen, dat dit laatste verband hield met een vroeger plan, deze straat door te trekken over het Oudkerkhof naar het Domplein, waar deze naast de school aldaar zou uitkomen. Gelukkig schijnt dit plan geheel van de baan te zijn, want hierdoor zou het perceel hoek Annastraat, voornoemd, ook ten doode opgeschreven zijn.

Er is echter een plan, dat door de Gemeente Utrecht bij Verordening van 22 Juni 1939 is vastgesteld, waarbij als bijlage eene teekening behoort, dat de voorgevelrooilijnen voor eene bebouwing van dit stadsgedeelte bepaalt, welk plan blijkbaar uitdrukking vindt in de door mij hierboven genoemde trottoirindeeling.

Zou dit plan tot uitvoering komen dan verdwijnen de beide trapgevels der huizen, thans bij de brandweer in gebruik, verdwijnt het mooie perspectief, dat men vanaf het Oudkerkhof (hoek Stadhuis) in de richting der Teelingstraat heeft, verdwijnt een deel van het mooie uitzicht op den Domtoren, dat men vanaf de Schoutenstraat en Teelingstraat heeft en verdwijnt de bekoring, welke dit pas verworven plein in dit stadsgedeelte brengt. Dan zal dus wat uit straat geboren is, tot straat wederkeeren.

Het is bovendien de vraag, of dan het perceel hoek Annastraat, en de daarop volgende perceelen, in de richting van het Oudkerkhof, bewaard zullen blijven.

Er is echter nog een andere overweging, welke er voor pleit, dit plein te behouden.

Mocht te eeniger tijd eens besloten worden, het heterogene complex van gebouwen, dat thans als Stadhuis dienst doet, te vervangen door één monumentaal gebouw dan heeft men ruimte noodig, zoowel ruimte om op te bouwen als ruimte om een gebouw van grootschen opzet beter te doen uitkomen en beter toegankelijk te maken. Het zou kunnen zijn, dat dan het nadeel ondervonden

werd van het aanwezig zijn van een nieuw-verrezen straat.

Wat de verzorging van het uiterlijk van het plein betreft is het eene gelukkige omstandigheid, dat de Gemeente Utrecht een groot aantal perceelen van de (vroegere) Korte Minrebroederstraat in eigendom bezit en het in haar hand heeft, te zorgen dat elke nieuwe bebouwing plaats heeft in een stijl, welke zich aan de omgeving aanpast.

A. N. L. O.

1) Het valt op, dat van dit perceel de trapgevel in de Annastraat staat, hetgeen de vraag doet rijzen of die straat misschien vroeger voornamer was dan de K. Minrebroederstraat.

2) Vergis ik mij niet dan is daar naast een nog mooier trapgevel afgebroken, welke wellicht weer in den ouden staat is te brengen evenals beide voornoemde perceelen, welke ouder verbouwd zijn.

2) Door de pleisterlaag is niet goed te zien of deze spitse gevel vroeger een trapgevel is geweest; er zijn helaas vele verminkte trapgevels in Utrecht. Het vermoeden ligt meer voor de hand, dat deze gevel altijd spits geweest is, 1e. doordat het een zijgevel is, 2e. doordat de spits hoog en smal is.

KLEINE MEDEDEELINGEN.

Utrecht in 1823. — In 1823 was Jacob van Lennep (1802—1868) de enthousiaste metgezel van den stillen en teruggetrokken Dirk van Hogendorp op een reis door ons land. Beiden, in Bilderdijks kring vrienden en geestverwanten geworden, waren korten tijd tevoren aan de Leidsche universiteit gepromoveerd. Van Hogendorp bedoelde op deze reis de mentaliteit van het Nederlandsche volk, die hij trachtte te bestudeeren in het verleden, ook in het heden nader te onderzoeken.

Het merkwaardige is, dat de twee jonge mannen gaan alsof zij een inspectietocht moeten ondernemen, vele introducties zullen het onderzoek vergemakkelijken. Inspectietocht, maar ook een reis langs magen en vrienden met wie opnieuw het contact gelegd wordt, dat soms door de verre afstanden wel eens verloren ging. De beide reizigers voelden het belang van hun tocht en trouw werd door Van Lennep boek gehouden van alle gebeurtenissen. Dat reisdagboek in briefvorm is thans door mejuffrouw M. E. Kluit onder den titel van „Nederland in den goeden ouden tijd” (Utrecht, 1942: IV en 248 blzn. met

afbn. en krtn. 80) in het licht gegeven.

De tocht duurde ruim drie maanden en werd voor een belangrijk deel te voet afgelegd. Den 28sten Mei vertrokken de reizigers uit Amsterdam en na het noorden, oosten en een deel van het zuiden des lands bezocht te hebben, bereikten ze tegen het midden van Augustus het Stichtsch gebied. In den morgen van den 15den Augustus wandelden ze van half zeven tot half twee in de omgeving van Baarn en een uur later gingen ze op stap, om van Soestdijk over de Bildt naar Utrecht te gaan en daar om 6 uur aan te komen. De jongelui namen hun intrek in de Zwarte Arend, een vóór de Wittevrouwenpoort op den hoek der Bildtstraat en Singel gelegen logement, waar nu nog de naam van een sigarenmagazijn aan het later in verschillende huizen verbouwde hotel herinnert. Ze verbleven daar drie dagen en drie nachten en vertrokken den 18den Augustus „na een schandelijk dure rekening ontfangen te hebben.”

Van Lenneps oom, mr. Laurens Elisa Ram, die griffier der Staten was, leidde hen de stad rond. De stad, vond Van Lennep, „is van binnen